

گفتوگو با محمدناصری، دبیر دهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد

جشنواره دهم، جشنواره تغییرها و تازه‌ها

بهر روز رضایی

بود. به این ترتیب مثلاً یک ناشر کتاب‌های ابتدایی، باید سه سال برای شرکت در جشنواره صبر می‌کرد. طبعاً با شیوه جدید و برگزاری سالانه جشنواره، دیگر لازم نیست این مقدار صبر کند. خوانندگان کتاب‌های برگزیده هم با عناوینی روبه‌رو می‌شوند که حداکثر دو سال از چاپ آن‌ها گذشته است. البته با توجه به برگزاری سالانه جشنواره، کتاب برگزیده از بین کتاب‌های کمتری انتخاب خواهد شد، اما به نظر می‌رسد این اشکال مهمی نیست. چون داوران ملزم نیستند حتماً در هر گروه یک کتاب برگزیده - حتی اگر کتابی با معیارهای کتاب برگزیده پیدا نشود - معرفی کنند.

■ از ویژگی‌های متفاوت جشنواره دهم می‌گفتید.

□ بله. تفاوت مهم دیگر جشنواره دهم در شکل پذیرش کتاب‌هاست. می‌دانید که در جشنواره‌های قبلی ما پیش از برگزاری جشنواره فراخوانی منتشر می‌کردیم و ناشران کتاب‌هایی را که قبلاً برای بررسی به دبیرخانه نفرستاده بودند، برای ما می‌فرستادند. به این ترتیب گاه نیمی از کتاب‌های رسیده به جشنواره، کتاب‌های جدیدی بود که در دبیرخانه بررسی نشده بودند، و چون منطقی نبود آن‌ها را هم ارز با کتاب‌های مناسب بگیریم، فرایند دیگری برای غربالگری کتاب‌های رسیده پیموده می‌شد. در جشنواره دهم تصمیم گرفته‌ایم کتاب‌هایی را در جشنواره شرکت دهیم که قبلاً در دبیرخانه بررسی و به‌عنوان کتاب مناسب شناخته شده‌اند.

■ به این ترتیب کتاب‌های مندرج در کتاب‌نامه به جشنواره

■ آقای ناصری، دی ماه امسال ان‌شاءالله دهمین جشنواره کتاب‌های آموزشی رشد برگزار خواهد شد. اجازه بدهید ابتدا با این پرسش آغاز کنیم که جشنواره دهم چه ویژگی‌های متفاوتی با جشنواره‌های پیش از خود خواهد داشت؟

□ از نقطه خوبی آغاز کردید. اتفاقاً در این دوره از جشنواره، ما با تغییرات متعدد و قابل توجهی روبه‌رو خواهیم بود. تجربه برگزاری نه دوره جشنواره، تغییرات نظام آموزشی و توانایی‌های دبیرخانه سامان‌دهی از سویی، و توجه به خواسته‌های ناشران محترم از سوی دیگر موجب شده است بازنگری نسبتاً قابل توجهی در فرایند برگزاری جشنواره صورت گیرد. نخستین تغییر «تجمیع دوره‌های آموزشی گوناگون» است. همان‌طور که می‌دانید، در سال‌های گذشته معمولاً جشنواره یک دوره در میان، به دوره‌های ابتدایی، راهنمایی و متوسطه نظری - مهارتی اختصاص پیدا می‌کرد و یک سال هم مشمول استراحت می‌شد.

■ ببخشید، چرا این تجمیع صورت گرفت؟

□ یک دلیل آن تغییر نظام آموزشی بود. می‌دانید که در نظام جدید، دوره راهنمایی قدیم به دوره اول متوسطه تبدیل شده است. به این ترتیب طبعاً خیلی زبینه نبود که کتاب‌های آموزشی دوره ابتدایی و نیمی از کتاب‌های دوره متوسطه را با هم و نیم دیگر کتاب‌های دوره متوسطه را همراه با کتاب‌های فنی‌وحرفه‌ای بررسی کنیم. نکته دیگر فاصله سه ساله بین دو جشنواره مربوط به یک دوره

راه می‌یابند؟

بله. همین طور است و این کار چند حسن دارد: یکی آنکه از فشار شدید کتاب‌های بررسی نشده که با توجه به فشردگی زمانی می‌تواند موجب خستگی شدید داوران جشنواره شود، پیشگیری می‌کند و به ما اجازه تجمیع دوره‌ها را می‌دهد. دوم بررسی اولیه همه کتاب‌ها در مدت زمانی نسبتاً موسع و کافی صورت می‌گیرد و مانع از تضییع احتمالی حقوق ناشران و تبعیض در نوع بررسی‌ها می‌شود. سومین حسن این کار آن است که به ناشران یادآوری می‌کند، شرکت در فرایند بررسی کتاب و کسب عنوان «کتاب آموزشی مناسب»، به خصوص با توجه به مصوبه ۸۲۸، کمتر از شرکت در جشنواره و کسب عنوان «کتاب آموزشی برگزیده» نیست. و بالاخره به ما کمک می‌کند جشنواره پیش‌بینی‌پذیر باشد. وقتی مبنای کار ما کتاب‌های مناسب می‌شود، با توجه به مشخص بودن عناوین و تعداد دقیق آن‌ها، برنامه‌ریزی برای برگزاری جشنواره و تشکیل گروه‌های داوری آسان‌تر می‌شود.

■ داوران را با چه سازوکاری انتخاب می‌کنید؟

اتفاقاً این نکته هم از دیگر نقاط تفاوت این جشنواره با جشنواره‌های قبلی است. در جشنواره دهم، یک کمیته علمی پنج‌نفره برای جشنواره تعریف شده است که اعضای آن سابقه تألیف کتاب‌های آموزشی و حضور در جشنواره‌های کتاب یا دیگر جشنواره‌های آموزشی را دارند. وظیفه تعیین گروه‌های داوری، تأیید سرگروه‌ها و داوران و نظارت بر روند داوری‌ها و خصوصاً تصمیم‌گیری درباره موارد ویژه و خاص بر دوش این کمیته است.

■ با توجه به تجمیع جشنواره احتمالاً برخی از رشته‌ها یا

مواد درسی را از جشنواره حذف خواهید کرد؟

خیر، ما بنا نداریم موضوعی از موضوعات آموزشی در جشنواره نادیده گرفته شود؛ مگر اینکه در آن موضوع کتاب مناسبی وجود نداشته باشد. در این صورت طبعاً از همان ابتدا هم در آن رشته گروه داوری تشکیل نخواهد شد. همان طور که قبلاً هم توضیح دادم، گاهی هم ممکن است به دلیل برگزاری سالانه جشنواره و کم شدن تعداد کتاب‌های یک گروه، مجموعاً کتاب‌های کمتری برگزیده شوند. البته نباید فراموش کرد کتاب‌هایی هم در گروه‌های آموزش و پرورش کودکان استثنایی و دوره پیش‌دبستان انتخاب و معرفی خواهند شد که این به معنی افزایش رشته‌ها و موضوعات است.

■ هر گروه چند داور و چه ترکیبی خواهد داشت؟

در هر جشنواره حدود ۴۰ گروه داوری خواهیم داشت. این گروه‌های داوری ممکن است براساس کتاب‌های مناسب موجود، و براساس تصمیم کمیته علمی جشنواره، قدری کمتر یا زیادتر شوند. هر کمیته بسته به موضوع ممکن است سه یا پنج عضو داشته باشد که از بین کارشناسان و معلمان برگزیده انتخاب خواهند شد. تعداد کتاب‌های برگزیده نیز حدود ۵۰ عنوان خواهد بود. برای پاسخ دقیق

به این سؤال باید تا تشکیل کمیته علمی و تصمیم‌گیری در این زمینه منتظر بمانیم.

■ آیا نوع جایزه هم با جشنواره‌های قبلی فرق می‌کند؟

نه. نوع جوایز فرقی نکرده است. البته ما می‌دانیم ارزش ریالی جایزه خیلی پایین است و اگر می‌توانستیم حتماً آن را افزایش می‌دادیم. اما به نظر ما از آن مهم‌تر، ارزش معنوی این جایزه است. در هر حال جایزه، غالباً به پدیدآورنده کتاب (مؤلف یا مترجم) و گاهی در صورت پررنگ بودن نقش ناشر در تولید کتاب، به ناشر تقدیم می‌شود.

■ این سؤال را شاید باید همان ابتدای گفت‌وگو

می‌پرسیدیم. چرا جشنواره برگزار می‌کنید و این جشنواره در نه دوره گذشته، به کدام هدف‌های خود دست یافته است؟

■ ذیل ماده ۵ مصوبه ۸۲۸ «شورای عالی آموزش و پرورش» آمده است، برگزاری جشنواره یکی از شیوه‌های حمایت از تولید مواد و رسانه‌های آموزشی و تربیتی شمرده می‌شود که وزارت آموزش و پرورش موظف به انجام آن است. پیش از این مصوبه هم آنچه موجب تداوم برپایی جشنواره می‌شد، نقش مهم آن در تشویق و دلگرم کردن پدیدآورندگان و ناشران کتاب‌های آموزشی بود. جشنواره در واقع فرصتی مناسب برای گردهمایی و گفت‌وگوی دست‌اندرکاران اجرایی، ارزیابان کتاب، ناشران و پدیدآورندگان کتاب و مسئولان با یکدیگر و نگاهی به کوشش‌های سال‌های گذشته و نشان دادن چراغ راه آینده است. ما همواره این نقش

دلگرم‌کننده و راهنمایی‌دهنده جشنواره را به خوبی احساس کرده‌ایم. بالا رفتن حجم کتاب‌های رسیده به دبیرخانه در راستا برگزاری جشنواره‌های کتاب آموزشی رشد، یکی از نشانه‌های توجه ناشران و پدیدآورندگان به آن می‌توان شمرد.

البته برای تحقق این امر، یعنی حمایت مادی و معنوی از ناشرانی که کتاب‌های مناسب و هم‌راستا، با استانداردهای آموزش و پرورش تولید می‌کنند، به عزمی جدی در همه بخش‌های مرتبط ستادی نیاز داریم. به عنوان نمونه، اقدامات و فعالیت‌هایی در بخش معاونت پرورشی در حوزه اداره کل فرهنگی و هنری انجام می‌شود. برگزاری ۵۰ هزار نمایشگاه در ۵۰ هزار مدرسه نیز که از راهکارهای اجرایی است، می‌تواند حمایت مادی و معنوی از این ناشران را موجب شود. از سوی دیگر، اتخاذ سیاست یکپارچه در خصوص راهکارهای اجرایی، در قانون (در مصوبه ۸۲۸) یک ضرورت انکارناپذیر شمرده شده است. ان‌شاءالله با تدابیری که در سازمان اتخاذ شده است (تشکیل شورای سیاست‌گذاری سامان‌دهی منابع آموزشی و تربیتی)، بتوانیم شاهد اثرات مطلوب این مصوبه بر نشر آموزشی باشیم.

جشنواره در واقع فرصتی مناسب برای گردهمایی و گفت‌وگوی دست‌اندرکاران اجرایی، ارزیابان کتاب، ناشران و پدیدآورندگان کتاب و مسئولان با یکدیگر و نگاهی به کوشش‌های سال‌های گذشته و نشان دادن چراغ راه آینده است